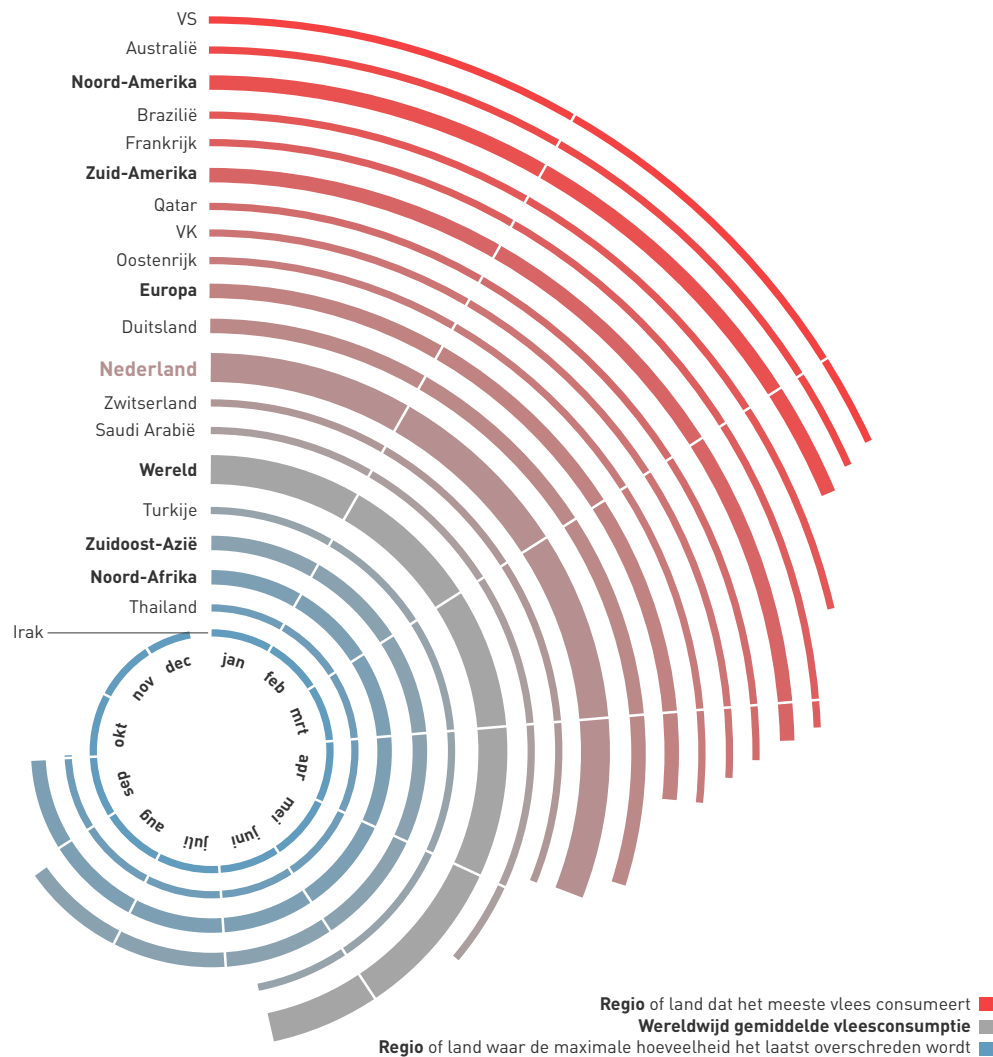

Meat Exhaustion Day

Hoe vleesconsumptie de planeet verwoest
2025 Nederland in de spotlight

De gemiddelde Nederlander consumeerde in 2023 53,3 kg vlees, gebaseerd op statistieken van Wageningen Universiteit in opdracht van Wakker Dier¹. Dit is veel meer dan het wereldwijde gemiddelde van 33,8 kg per persoon²!

Global Alert!

Met een focus op vlees consumptie en schadelijke impacts in een selectie landen volgt VIER VOETERS het rapport [Meat Exhaustion Day: How Meat is Eating up the Planet](#) op.

Nederlandse
Meat Exhaustion
Day:
18 April 2025!

Wereldwijde vleesproductie
en -consumptie zijn
onduurzaam
voor de planeet en
menselijke gezondheid

Het Planetary Health
Diet advies beveelt
aan om **maximaal 302
gram vlees per week**
te eten.

Wat is Meat Exhaustion Day?^a

Meat Exhaustion Day bepaalt de dag waarop de gemiddelde vleesconsumptie per persoon per jaar in een land de maximaal aanbevolen hoeveelheid overschrijdt. Daarbij rekening houdend met de grenzen van de planeet (Planetary Boundaries) en met de vereisten voor de menselijke gezondheid. Het is vergelijkbaar met Earth Overshoot Day ook wel bekend als Ecological Debt Day.

Dit is berekend door een vergelijking te maken van de gemiddelde consumptie per persoon per jaar en de maximale jaarlijkse hoeveelheid vlees in de aanbevelingen van het welbekende Planetary Health Diet dat is gepubliceerd door de EAT-Lancet Commissie³. Deze aanbeveling beperkt de vleesconsumptie tot maximaal **15 kilo en 695 gram** per persoon per jaar.

© Stumpy's Compassion

^a Voor achtergrond over de toegepaste berekening, zie pag. 25 - 28 van het rapport Meat Exhaustion Day: How Meat is Eating up the Planet (2023). De gebruikte gegevens zijn afkomstig van de laatste FAO Food Balance Sheet en de meest recente (2023) Nederlandse consumptie gegevens zijn afkomstig uit de publicatie Vleesconsumptie per hoofd van de bevolking in Nederland, 2005-2023 van Wageningen Universiteit in opdracht van Wakker Dier.

Nederlanders moeten hun vleesconsumptie met maar liefst 71% verminderen om hun dieet af te stemmen met het Planetary Health Diet.

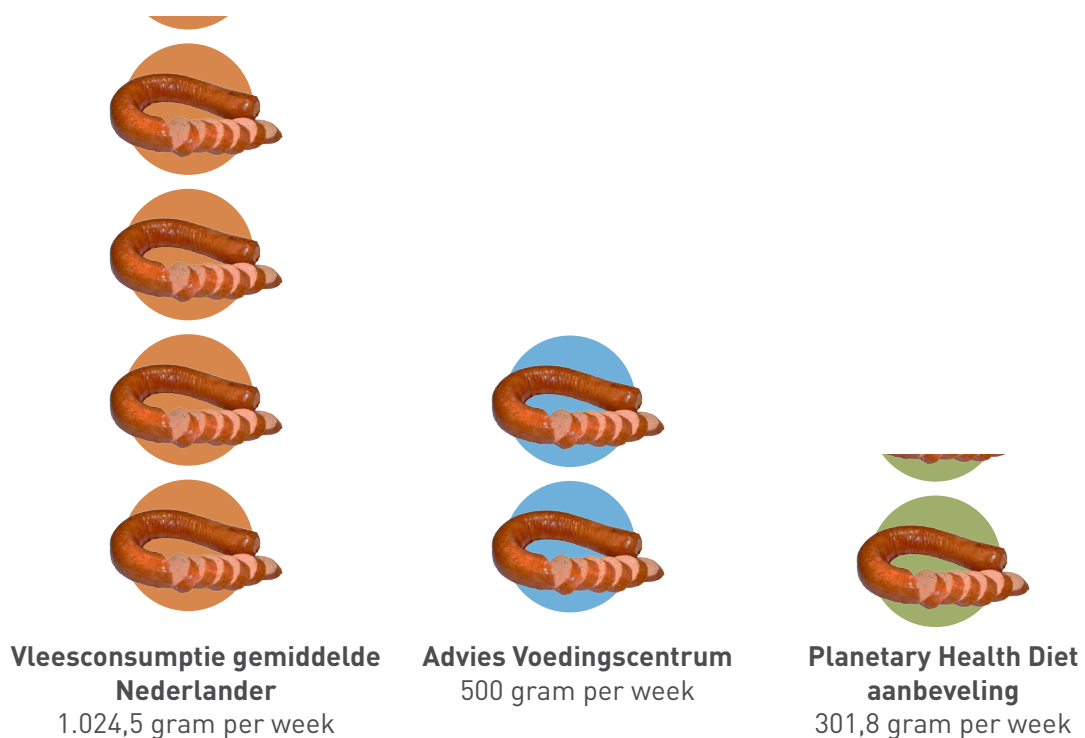
Nederland bereikt Meat Exhaustion Day al op 18 April.

Dit betekent dat mensen in Nederland 100% van de maximaal aanbevolen jaarlijkse hoeveelheid vlees al in het eerste kwartaal hebben geconsumeerd! Aan het einde van het jaar heeft de gemiddelde Nederlander meer dan drie keer zo veel vlees gegeten dan gezond of duurzaam voor de planeet is. Gemiddeld eet een persoon in Nederland bijna een kilo vlees per week. Dit is vergelijkbaar met het gewicht van bijna vier rookworsten, die 250 gram per stuk wegen.

De maximale aanbeveling volgens het Planetary Health Diet is niet meer dan 301,8 gram per week, wat overeenkomt met ^{1,2} rookworsten.

In totaal eet de gemiddelde Nederlander 53,3 kg vlees per jaar. Dit is veel meer dan het wereldwijde gemiddelde van 33,8 kg per persoon².

Daarvan is 48% varkensvlees, 29% kip en ander gevogelte, 20% rundvlees, 2% kalfsvlees en 1% schapen en paardenvlees.

Rookworst = 250 gram

De productie en consumptie van vlees in Nederland is schadelijk voor dieren, menselijke gezondheid en de planeet.

Intensieve industriële veehouderij voorziet in grote hoeveelheden vlees, en heeft extreme gevolgen voor dier, mens en milieu.

- ➔ Nederland is een relatief grote producent van vlees (en zuivel) in de EU 5. 47% van het in Nederland geproduceerde vlees wordt geëxporteerd⁴.
- ➔ De **veedichtheid** in Nederland is de hoogste in de EU⁵. In regio's als Noord-Brabant (7,4 LSU/ha), Limburg (6,7 LSU/ha) en Gelderland (5,0 LSU/ha) behoort de dichtheid van landbouwdieren tot de hoogste ter wereld⁶.
- ➔ Het overgrote deel van de in Nederland gehouden landbouwdieren leeft in gangbare intensieve veehouderijen. Slechts 3% van deze dieren leeft op biologische boerderijen, waar de welzijnsomstandigheden hoger zijn.⁷ Eén op de vier Nederlandse melkkoeien leeft het hele jaar door in stallen en heeft geen weidegang⁸.

In 2024 werden in Nederland in totaal meer dan 520.000.000 dieren geslacht⁴.

Dieren in de veeindustrie lijden enorm. Opgesloten in krappe kooien en overvolle schuren, wordt hen de ruimte ontnomen om vrij te bewegen of hun natuurlijke instincten te uiten. Ze ondergaan pijnlijke verminkingen zoals het couperen van staarten, het knippen van tanden en het onthoornen, zonder enige pijnstilling. Deze wezens met gevoel, die allemaal angst, pijn en verdriet voelen, worden behandeld als louter handelwaar. Kippen, varkens en andere dieren in kooien leven en sterven in een systeem dat hun lijden negeert en hun leven reduceert tot een cyclus van wreedheid van geboorte tot slachting.

Ongezonde voeding en leefomgeving

- ➔ De productie van vlees heeft schadelijke gevolgen voor de volksgezondheid en de samenleving.

Bevolking van Nederland: 17.8 miljoen

2,800
Eenhoevigen
(paarden,
ezels enz.)

210,900
Geiten

598,000
Schapen

2.1 miljoen
Koeien

13.9 miljoen
Varkens

503.2 miljoen

Kippen

Aantal geslachte dieren

- ➔ Problemen met de gezondheid van de luchtwegen zijn opvallend hoog onder mensen die in de buurt van intensieve veehouderijen wonen⁹. Vooral mensen die in de buurt van geitenboerderijen wonen, lopen een groot risico om longontsteking op te lopen¹⁰.
- ➔ Ook kunnen ziekten van het vee worden overgedragen op omwonenden en mensen die op bedrijven werken. Tussen 2007 en 2010 zijn bijvoorbeeld 4000 besmettingen van mensen met door geiten en schapen overgedragen zoönose Q koorts vastgesteld¹¹, in 2022 zijn in totaal 116 mensen aan de ziekte overleden¹².
- ➔ Vleesconsumptie zorgt voor een hoger risico op kanker en andere niet-overdraagbare aandoeningen
- ➔ Ongeveer 1.500 mensen krijgen jaarlijks kanker door de consumptie van bewerkt en rood vlees¹³.
- ➔ Door bewerkt vlees, zoals worst en hamburgers, uit het dieet te schrappen, wordt het risico op diabetes type 2 en coronaire hartziekten met meer dan 20% verminderd en het risico op darmkanker en beroertes met 10%¹⁴.
- ➔ De huidige vleesconsumptie van de gemiddelde Nederlander ligt 52% hoger dan het maximum van 500 g/week dat de aanbevelingen van het Voedingscentrum en 71% hoger dan de aanbeveling van 301,8 g/week van EAT-Lancet. Het Voedingscentrum zou haar aanbevelingen naar beneden moeten bij stellen.

©Greenpeace

Vlees schaadt het milieu

- ➔ Zo lang dieren worden gehouden in intensieve vee-industrie, is landbouw in Nederland niet duurzaam voor de planeet.
- ➔ 54% van de Nederlandse landbouwgrond is in gebruik als weidegrond voor landbouwdieren, terwijl 11% wordt gebruikt voor de productie van voedergewassen zoals maïs¹⁵.
- ➔ De Nederlandse veevoervoetafdruk strekt zich uit tot ver buiten de Nederlandse grenzen: in het buitenland wordt ongeveer 2,9 miljoen hectare landbouwgrond gebruikt voor voerproductie, dit komt overeen met 1,6 maal het totale areaal aan Nederlandse landbouwgrond¹⁵. Daarmee is Nederland een van de grootste verantwoordelijken voor 'geïmporteerde ontbossing' in Europa¹⁶.

Waterbronnen in Nederland raken vervuild door intensieve landbouw, waardoor het steeds moeilijker en duurder wordt om drinkwater te produceren en er schade aan de biodiversiteit wordt toegebracht¹⁷⁻¹⁹.

- ➔ Het grote aantal landbouwdieren en de import van veevoer hebben geleid tot een groot mestoverschot en een teveel aan stikstof. Dit veroorzaakt voortdurende eutrofiëring en verzuring, zelfs in natuurgebieden. Dit leidt tot schade aan de biodiversiteit zoals afname van planten- en diersoorten^{18,19,20,21}.
- ➔ 44% van het Nederlandse oppervlaktewater heeft een onvoldoende biologische waterkwaliteit vanwege een hoog stikstof- en fosfaatgehalte²².

- ➔ 51% van de stikstofvervuiling in Nederland wordt veroorzaakt door de landbouw, met name door stallen, mestopslag en het uitrijden van mest op velden²³. Ammoniakemissies vormen twee derde van de Nederlandse stikstofemissies, die voor het grootste deel worden veroorzaakt door landbouwdieren: koeien (53%), varkens (17%) en kippen (13%)²⁴.

Het verkleinen van de vleesconsumptie is niet alleen noodzakelijk voor de gezondheid, maar verminderd ook de schade aan de planeet.

- ➔ Om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen, de klimaatcrisis te stoppen en de consumptie te laten voldoen aan de planetaire en gezondheidsgrenzen, moet het Nederlandse dieet verschuiven van te veel vlees en zuivel naar voornamelijk plantaardige voeding²⁵

Meat Exhaustion Day: een wereldwijd perspectief

Vleesproductie en consumptie zijn onduurzaam voor de planeet en menselijke gezondheid. Rijke landen in het globale noorden moeten hun verantwoordelijkheid nemen en effectief beleid en gedragsverandering te initiëren om **de huidige vleesconsumptie met meer dan 70% te verminderen!**²⁶

Ons voedselsysteem moet veranderen om de schadelijke gevolgen van dierlijke producten terug te dringen. **Het probleem is diepgeworteld in het hele huidige voedselsysteem, dat met vee industrie voorziet in immense hoeveelheden goedkoop vlees en dat leidt tot grote verborgen kosten die de bijdrage aan de welvaart ver overschrijden**²⁷⁻²⁹. Lees voor meer achtergrond over de gevolgen voor dierenwelzijn, menselijke gezondheid en het milieu het [2023 Meat Exhaustion Day Rapport](#).

Het huidige voedselsysteem moet veranderen naar een divers ecologisch landbouwsysteem dat prioriteit geeft aan plantaardige productie met een lager aantal landbouwdieren. Ons menu moet veranderen: verminder consumptie van dierlijke producten en geef prioriteit aan een hoger dierenwelzijn en betere bescherming van de gezondheid van de planeet en de mens³⁰.

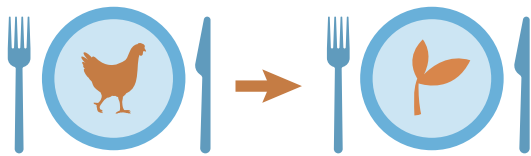

©Akarawimages

VIET VOETERS AANBEVELINGEN

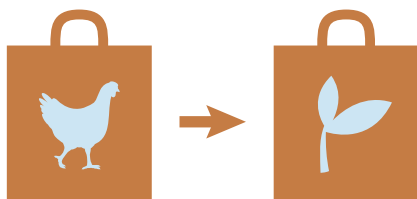
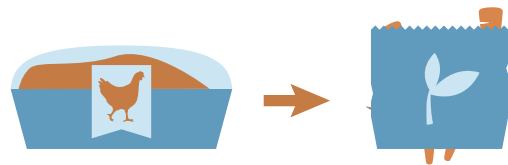
Een duurzamer en humaner voedselsysteem

Overheden moeten de intensieve veehouderij afbouwen en stoppen de industriële veehouderij te subsidiëren. In plaats daarvan verdient duurzame landbouw meer ondersteuning: kleinschalige, extensieve en op plantaardige voedselsystemen. Stel duidelijke doelen en en gebruik bindende regelgeving om de productie en consumptie van vlees en zuivel te verminderen en ondersteun de transitie van ons voedselsysteem. Boeren hebben financiële en kennis ondersteuning nodig om over te stappen op humanere, duurzamere praktijken.

Inkoopbeleid van overheden moet aanbod van plantaardige opties in openbare instellingen zoals ziekenhuizen en scholen vergroten en tegelijkertijd hogere normen voor dierenwelzijn te stellen. Zo wordt het volgen van de aanbevelingen van het Planetary Health Diet van 301,8 gram vlees per week makkelijker.

Supermarkten en levensmiddelenbedrijven moeten consumenten ondersteunen de consumptie van vleesproducten te verminderen en deze vervangen door plantaardige opties. Dit kan bijvoorbeeld door betere beprijzing, beter en ruimer aanbod van plantaardige alternatieven en informatievoorziening. Alle resterende dierlijke producten moeten voldoen aan de hoogst mogelijke dieren welzijnsnormen.

Consumenten hebben de macht om verandering teweeg te brengen door minder dierlijke producten te kiezen en met name goedkoop, sterk bewerkt vlees, te vervangen door plantaardige voedingsmiddelen. Elke maaltijd is een kans om opties zonder wreedheid te eisen van retailers, restaurants en beleidsmakers. **VIET VOETERS roept iedereen op om het 3R-principe toe te passen: Reduce, Replace, Refine.** Zo creëren we samen een humaner en duurzamer voedselsysteem.

Verwijzingen

- 1 Dagevos H, Verhoog D, Van Horne P, Hoste R. Vleesconsumptie per hoofd van de bevolking in Nederland, 2005-2023. Wageningen Economic Research; 2024. <https://research.wur.nl/en/publications/8ede49c8-db7d-4a12-a2dc-25d13467a47e>. <https://doi.org/10.18174/672943>
- 2 Food and Agriculture Organization (FAO) Food Balances (2010-). 2025 [accessed 2025 Feb 10]. <https://www.fao.org/faostat/en/#data/FBS>
- 3 Willett W et al. Food in the Anthropocene: the EAT-Lancet Commission on healthy diets from sustainable food systems. *Lancet* (London, England). 2019;393(10170):447-492. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(18\)31788-4](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(18)31788-4)
- 4 StatLine - Vleesproductie; aantal slachtingen en geslacht gewicht per diersoort. [accessed 2025 Apr 2]. <https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/7123slac/table>
- 5 Agricultural production - livestock and meat. [accessed 2025 Apr 1]. https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Agricultural_production_-_livestock_and_meat
- 6 Agrimatie - informatie over de agrosector (du). [accessed 2025 Apr 1]. <https://agrimatie.nl/SectorResultaat.aspx?subpubID=2232§orID=2249&themaID=2276>
- 7 CBS. How many cows graze in fields? - The Netherlands in numbers 2022 | CBS. How many cows graze in fields? - The Netherlands in numbers 2022 | CBS. [accessed 2025 Apr 7]. <https://longreads.cbs.nl/the-netherlands-in-numbers-2022/how-many-cows-graze-in-fields>
- 8 StatLine - Landbouw; gewassen, dieren en grondgebruik naar hoofdbedrijfstype, regio. [accessed 2025 Apr 7]. <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/80783NED/table?fromstatweb>
- 9 Baliatsas C et al. Morbidity Rates in an Area with High Livestock Density: A Registry-Based Study Including Different Groups of Patients with Respiratory Health Problems. *International Journal of Environmental Research and Public Health*. 2020 [accessed 2025 Apr 8];17(5):1591. <https://www.mdpi.com/1660-4601/17/5/1591>. <https://doi.org/10.3390/ijerph17051591>
- 10 Veehouderij en gezondheid omwonenden (VGO-III). Actualisatie epidemiologische studies 2014-2019. Onderzoek naar longontstekingen rond geitenhouderijen 2018-2024 | RIVM. [accessed 2025 Apr 8]. <https://www.rivm.nl/publicaties/VGO-III>
- 11 van der Hoek W et al. Epidemic Q Fever in Humans in the Netherlands. In: Toman R, Heinzen RA, Samuel JE, Mege J-L, editors. *Coxiella burnetii: Recent Advances and New Perspectives in Research of the Q Fever Bacterium*. Springer Netherlands; 2012. p 329-364. https://doi.org/10.1007/978-94-007-4315-1_17. https://doi.org/10.1007/978-94-007-4315-1_17
- 12 Nog steeds sterven mensen aan chronische Q-koorts. 2022 Feb 24 [accessed 2025 Apr 8]. <https://www.umcutrecht.nl/nl/over-ons/nieuws/pers/nog-steeds-sterven-mensen-aan-chronische-q-koorts>
- 13 Rood, bewerkt vlees en kanker. Rood, bewerkt vlees en kanker. [accessed 2025 Apr 2]. <https://www.kwf.nl/nieuws/rood-bewerkt-vlees-en-kanker>
- 14 Duan M-J, Poelman MP, Biesbroek S. Non-communicable disease burden through adhering to Dutch dietary guidelines: a modeling study to estimate future reductions. *eClinicalMedicine*. 2025 [accessed 2025 Apr 8];82:103170. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2589537025001026>. <https://doi.org/10.1016/j.eclinm.2025.103170>
- 15 Feiten en cijfers over de Nederlandse land- en tuinbouw. 2024.
- 16 WWF. Stepping Up? The Continuing Impact of EU Consumption on Nature Worldwide. 2021. https://wwfeu.awsassets.panda.org/downloads/stepping_up_the_continuing_impact_of_eu_consumption_on_nature_worldwide_fullreport_low_res.pdf
- 17 Murawska A, Prus P. The Progress of Sustainable Management of Ammonia Emissions from Agriculture in European Union States Including Poland—Variation, Trends, and Economic Conditions. *Sustainability*. 2021 [accessed 2025 Apr 1];13(3):1035. <https://www.mdpi.com/2071-1050/13/3/1035>. <https://doi.org/10.3390/su13031035>
- 18 Kennisbericht. Ammoniak en fijnstof. 2020. <https://www.kennisplatformveehouderij.nl/sites/default/files/2022-08/220623%20Kennisbericht%20Ammoniak%20en%20fijnstof%20DEF.pdf>
- 19 Nog te veel stikstof en fosfor in grond- en oppervlaktewater | RIVM. [accessed 2025 Apr 8]. <https://www.rivm.nl/nieuws/nog-te-veel-stikstof-en-fosfor-in-grond-en-oppervlaktewater>
- 20 Staat moet wettelijk stikstofdoel 2030 halen en voorrang verlenen aan gebieden met grootste stikstofoverbelasting. [accessed 2025 Apr 1]. <https://www.rechtspraak.nl/Organisatie-en-contact/Organisatie/Rechtbanken/Rechtbank-Den-Haag/Nieuws/Paginas/Rechtbank-beveelt-Nederlandse-Staat-wettelijk-stikstofdoel-2030-te-halen.aspx>
- 21 Raad van State. Stikstof. Raad van State. 2025 [accessed 2025 Apr 1]. <https://www.raadvanstate.nl/stikstof/>
- 22 Landbouwpraktijk en waterkwaliteit in Nederland; toestand (2020-2023) en trend (1992-2023) Resultaten van de monitoring van de effecten van de EU Nitraatrichtlijn actieprogramma's, 2024 | RIVM. [accessed 2025 Apr 2]. <https://www.rivm.nl/publicaties/landbouwpraktijk-en-waterkwaliteit-in-nederland-toestand-2020-2023-en-trend-1992-2023>
- 23 Herkomst stikstofdepositie, 2023 | Compendium voor de Leefomgeving. 2025 Feb 18 [accessed 2025 Apr 8]. <https://www.clo.nl/indicatoren/nl050715-herkomst-stikstofdepositie-2023>
- 24 Statistiek CB voor de. Stikstofemissies naar lucht. Centraal Bureau voor de Statistiek. [accessed 2025 Apr 2]. <https://www.cbs.nl/nl-nl/dossier/dossier-stikstof/stikstofemissies-naar-lucht>
- 25 Broekema R et al. Future-proof and sustainable healthy diets based on current eating patterns in the Netherlands. *The American Journal of Clinical Nutrition*. 2020 [accessed 2025 Apr 8];112(5):1338-1347. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0002916522009042>. <https://doi.org/10.1093/ajcn/nqaa217>

26. Springmann M et al. Health and nutritional aspects of sustainable diet strategies and their association with environmental impacts: a global modelling analysis with country-level detail. *The Lancet Planetary Health*. 2018 [accessed 2025 Apr 8];2(10):e451–e461. <https://linkinghub.elsevier.com/retrieve/pii/S2542519618302067>. [https://doi.org/10.1016/S2542-5196\(18\)30206-7](https://doi.org/10.1016/S2542-5196(18)30206-7)
27. Benton TG et al. Food system impacts on biodiversity loss. :75.
28. Funke F et al. Is Meat Too Cheap? Towards Optimal Meat Taxation. *SSRN Electronic Journal*. 2021 Jan 1. <https://doi.org/10.2139/ssrn.3801702>
29. Ruggeri Laderchi, C., Lotze-Campen, H., DeClerck, et al. The Economics of the Food System Transformatio. *Food System Economics Commission (FSEC), Global Policy Report.*; 2024. <https://foodsystemeconomics.org/wp-content/uploads/FSEC-GlobalPolicyReport-February2024.pdf>
30. Poore J, Nemecek T. Reducing food’s environmental impacts through producers and consumers. *Science*. 2018 [accessed 2022 Feb 14];360(6392):987–992. <https://www.science.org/doi/10.1126/science.aag0216>. <https://doi.org/10.1126/science.aag0216>

© AnimalKIND